

5. Lietuvos TSR archeologijos atlasas. – T. 2 : Piliakalniai. – Vilnius : Mintis, 1975. – 228 p.
6. Ochmański, J. Litewska granica etniczna na wschodzie od epoki plemiennej do XVI w. / J. Ochmański. – Poznań : UAM, 1981. – 84 s.
7. Zabiela, G. Našlia Lietuvos valstybės kūrimosi išvakarėse / G. Zabiela // Rytų Lietuva. Istorija, kultūra, kalba. – Vilnius, 1992. – P. 12–24.
8. Girininkas, A. A defence installation of the developing Lithuanian state / A. Girininkas // Archaeologia Baltica. – 2007. – Vol. 8. – P. 347–359.
9. Gudavičius, E. Bandydas lokalizuoti XIII a. lietuvių kunigaikščių valdas / E. Gudavičius // Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbai. Series A. – 1984. – T. 3 (88). – P. 69–79.
10. Colker, M. L. America Rediscovered in the Thirteenth Century? / M. L. Colker // Speculum. – 1979. – Nr 54 (4). – P. 712–726.
11. Міндаў кароль Літовіі ў дакументах і сьведчаньнях / уклад., падрыхт. да выд., пераклад А. А. Жлуткі. – Мінск : Тэхналогія, 2005. – 135 с., [16] л. факсім.
12. Maleczyński, K. W sprawie autentyczności dokumentów Mendoga z lat 1253–1261 / K. Maleczyński // Ateneum Wileńskie. – Wilno, 1936. – R. 11. – S. 1–60.
13. Baranauskas, T. Praeities pėdsakai Anykščių krašto vietovardžiuose / T. Baranauskas // Anykščiai. Krašto kultūros istorijos puslapiai. – 1995. – Nr 9. – P. 18–22.
14. Полное собрание русских летописей. – Т. 2 : Ипатьевская летопись. – Изд. 3-е. – СПб. : Тип. М. А. Александрова, 1908. – XVI, 938 стлб., 87, IV с.
15. Perlbach, M. Urkunden des Rigaschen Capitel-Archives in der Fürstlich Czartoryskischen Bibliothek zu Krakau / M. Perlbach // Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv-, Est- und Kurlands. – Riga, 1886. – Bd. 13. – S. 1–23.
16. Пашуто, В. Т. Образование Литовского государства / В. Т. Пашуто. – М. : Изд-во АН СССР, 1959. – 531 с.
17. Varakauskas, R. Lietuvos ir Livonijos santykiai XIII–XVI a. / R. Varakauskas. – Vilnius : Mokslas, 1982. – 392 p.
18. Liv-, Esth- und Curländisches Urkundenbuch / hrsg. von F. G. von Bunge. – Abteilung 1. – Bd. 1 : 1093–1300. – Reval : In Commission bei Kluge und Ströhm, 1853. – XII, 190, 810 s.
19. Das Rigische Schuldbuch (1286–1352) / hrsg. von Dr. H. Hildebrand. – St. Petersburg : Commissionäre der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, 1872. – LXIX, 153 s.

Літвінка Н.С.

КАНВАЛЮТ І ПАЛОВЫ XVII СТАГОДДЗЯ: КНІЖНАЯ КАЛЕКЦЫЯ ЭПОХІ БАРОКА ПАД АДНОЙ ВОКЛАДКАЙ

Ключавыя словы: кнігадрукаванне, XVII стагоддзе, эпоха Барока, старадрукі, друкарня ў Любчы, канвалют, кніжныя помнікі.

Асаблівымі калекцыямі каштоўных кніг, сабраных разам пад адной вокладкай, можна лічыць канвалюты. Кнігі ў іх могуць быць аб'яднаны адзінствам тэмы – бібліяфіл сшываў раней самастойныя, але тэматычна блізкія выданні. Часам канвалюты ствараліся з-за нежадання трымаць на паліцах тонкія, пазбаўленыя пераплёту кнігі, брашуры, сшыткі, а таксама па прыкмеце адзінства фармата [2, с. 18]. У XIX – пачатку XX стагоддзяў канвалюты часта складалі букіністы, якія прадавалі кнігі па вазе [1, с. 337].

У справе захавання беларускай гістарычнай памяці канвалют займае не апошняе месца. Большасць выданняў нашага першадрукара Францыска Скарыны захаваліся менавіта ў канвалютах. Многія з іх былі складзеныя яшчэ ў XVI–XVII стагоддзі і дайшлі да нашага часу ў амаль нязменным выглядзе. Аднак нярэдка канвалюты расшываліся і перапляталіся ў іншай паслядоўнасці – згодна з бачаннем новага гаспадара.

У фондах Расійскай дзяржаўнай бібліятэцы (РДБ), дзякуючы дапамозе старшага навуковага супрацоўніка аддзела рэдкай кнігі Антона Грыгор'ева, мне ўдалося адшукаць канвалют першай паловы XVII стагоддзя. Гэты том цікавы тым, што, сярод іншага, змяшчае кнігі, якія пабачылі свет на тэрыторыі сучаснай Беларусі або маюць да яе непасрэднае тэматычнае дачыненне. Сшытыя разам

выданні істотна ўзбагачаюць нашы ўяленні пра духоўную і свецкую культуру зямель сучаснай Беларусі ў эпоху ранняга Барока.

Большасць алігатаў, сабраных у канвалюце, надрукаваны па-польску, з кароткімі ўступнымі словамі на лацінскай мове. Завяршаюць кнігазбор творы, выпушчаныя цалкам па-лацінску. У многіх выданнях тытульныя лісты змешчаны ў рамкі наборнага арнаменту – кожная з іх утрымлівае свой адметны ўзор. Другая старонка тытульнага ліста часта аздоблена родавым гербам той асобы, якой прысвечаны апублікаваны твор. Пачаткі раздзелаў ўпрыгожваюць буквіцы (ступень іх аздобленасці залежыць ад кожнай канкрэтнай друкарні). Канцоўкі ўпрыгожаны друкаваным малюнкам (арнаментам). Сустрэкаецца незвычайная вёрстка: напрыклад, імя князеўны, якой адрасавана пасланне, дубліруецца на апошніх старонках – кожная літара імя і прозвішча размяшчаецца ўздоўж тэксту, зверху ўніз.

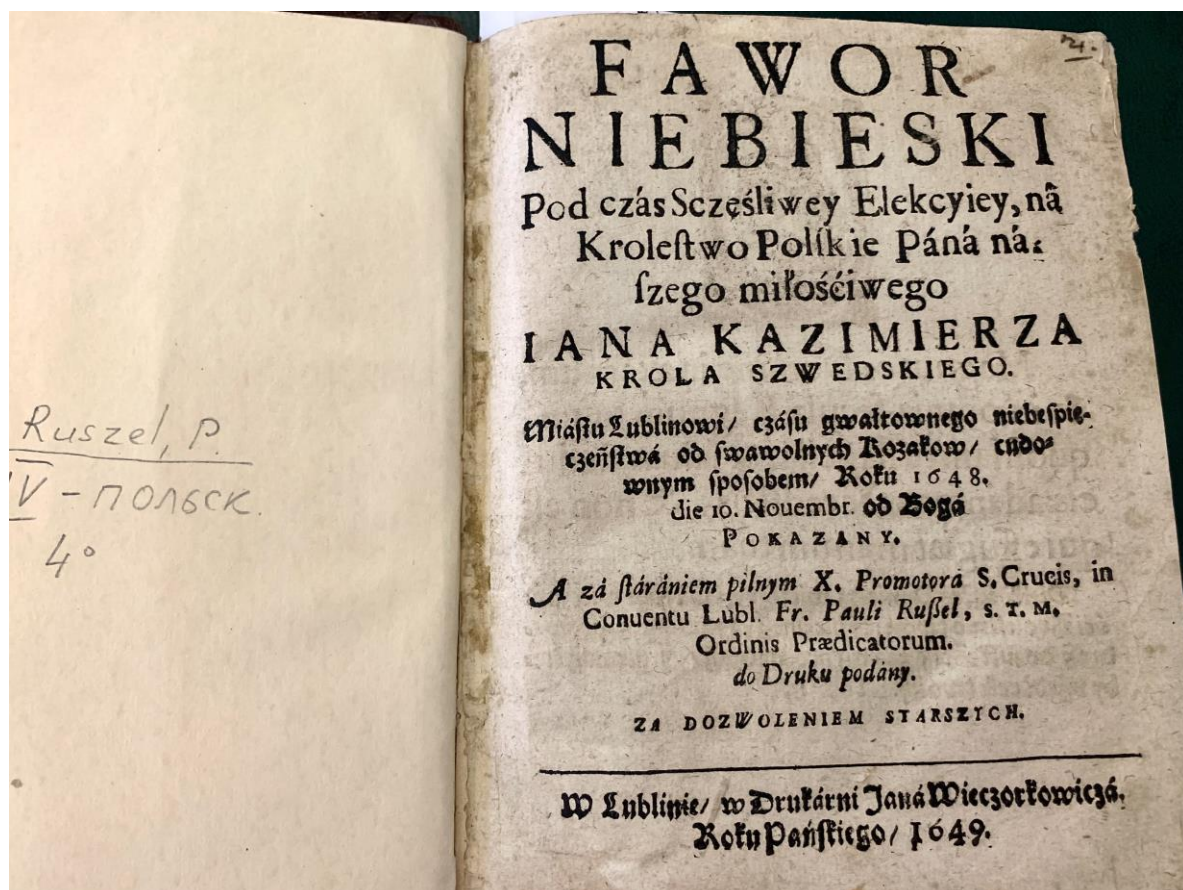
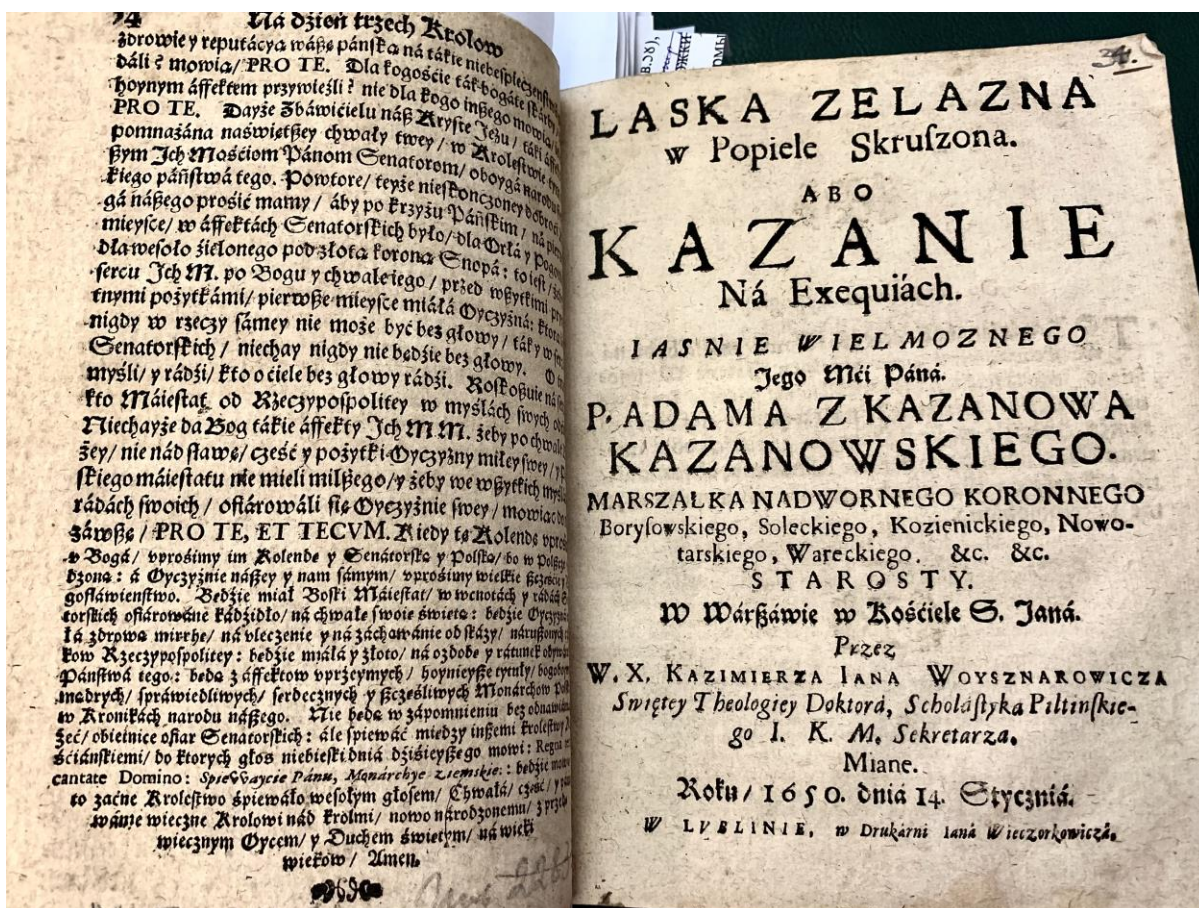
У картатэцы РДБ згаданы канвалют мае назву “Фавор нябесны” Паўля Русела (па першым прыплёце) [20]. Тытульная старонка змяшчае інфармацыю, што кніга была выдадзена ў Любліне, у друкарні Яна Вечарковіча ў 1649 годзе. На другой старонцы тытульнага ліста надрукаваны малюнак з выявай Багародзіцы, якая трымае дзіця. Пад малюнкам – зварот да чытача на лацінскай мове – сам твор напісаны па-польску.

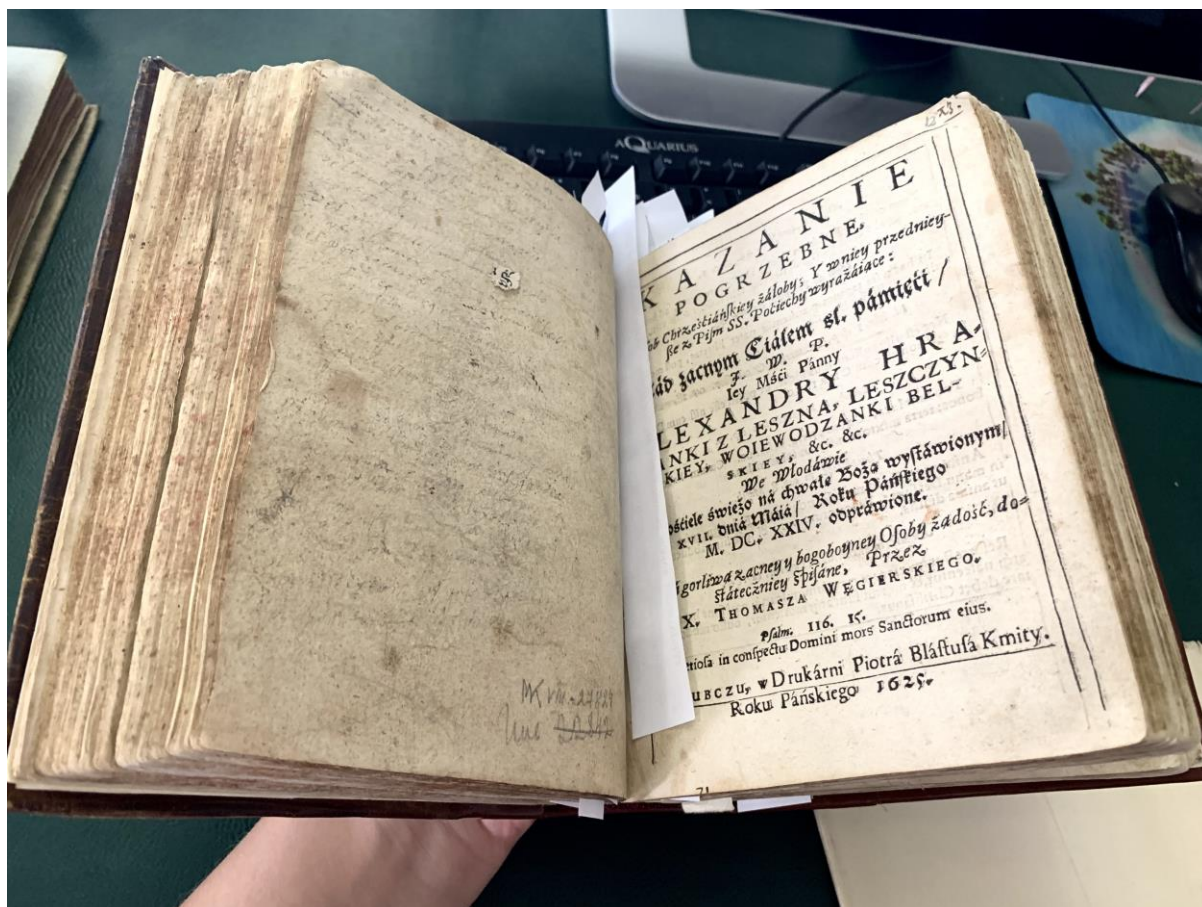
У канвалюце сабрана 21 выданне. Кніга тоўстая, амаль усе алігаты у добрым стане. Некаторыя кнігі (сабраныя ў РДБ пад адной вокладкай) захоўваюцца таксама як адзінкавыя асобнікі ў бібліятэках Польшчы і Літвы, – напрыклад у ў “Бібліятэцы нарадавай” у Варшаве, у гарадской публічнай бібліятэцы імя Іераніма Лапачынскага ў Любліне, у бібліятэцы імя Урублеўскіх Літоўскай акадэміі навук, – інфармацыю аб гэтым можна знайсці ў электронных каталогах згаданых устаноў. Калі параўноўваць захаванасць выданняў з канвалюта з электроннымі копіямі тых жа арыгінальных выданняў, можна сказаць, што алігаты з канвалюта захаваліся лепш; большасць з іх (акрамя апошніх) у добрым стане.

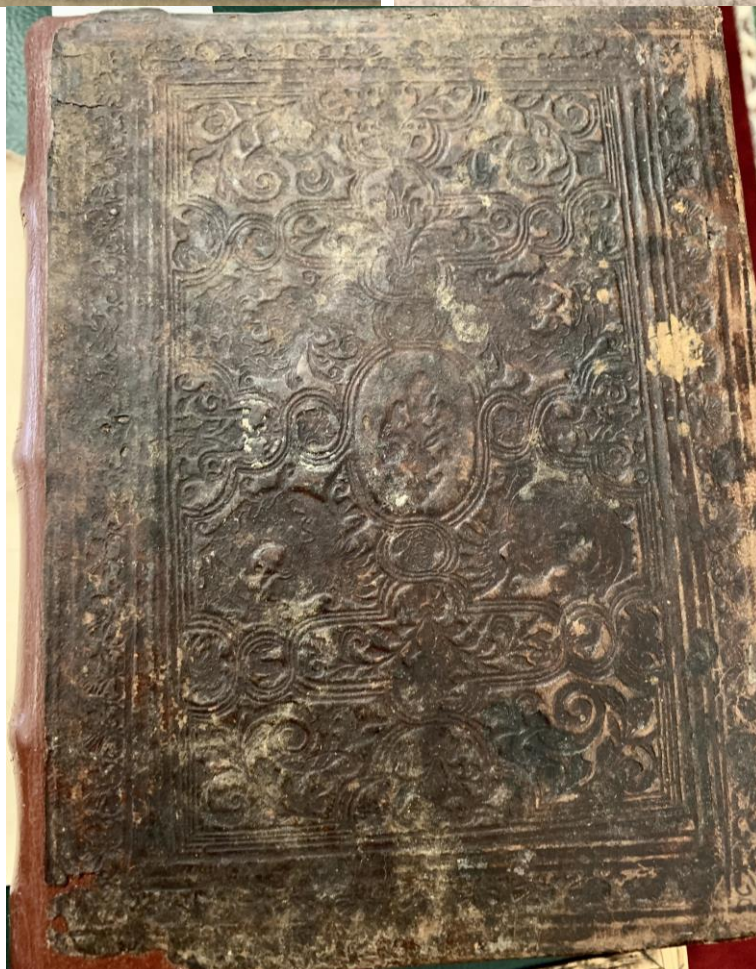
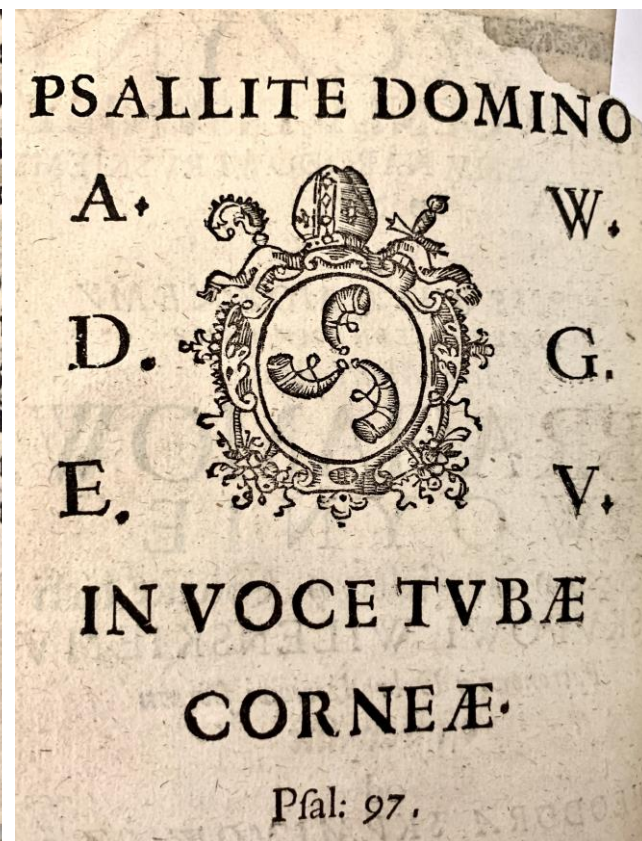
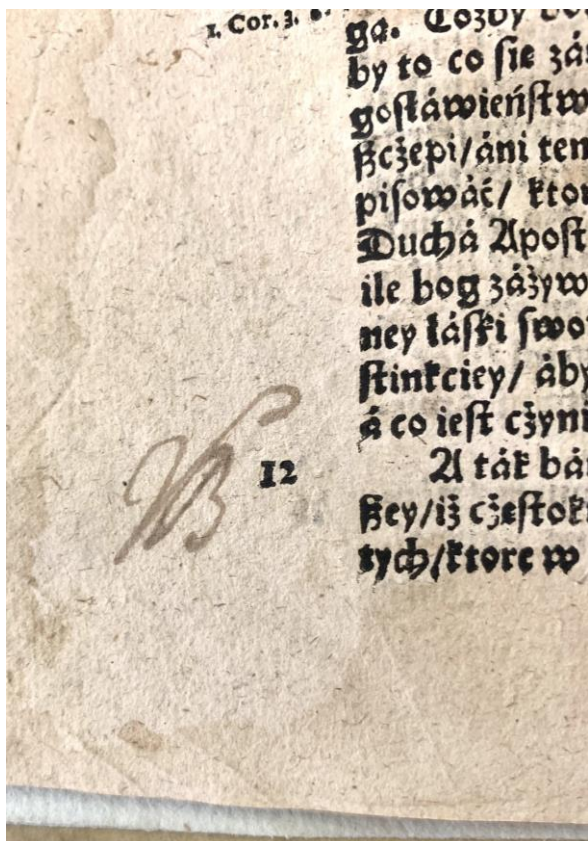
У дзвюх месцах канвалюта бачны сляды выразаных старонак – значыць, два алігаты па нейкіх прычынах былі прыбраныя яго ўладальнікам ці захавальнікам.

Верагодна, канвалют ствараўся некалькі стагоддзяў таму аматарам польскамоўнай і лацінамоўнай кнігі, – аб гэтым можна меркаваць па вокладцы. Для канвалюта была выкарыстана арыгінальная вокладка аднаго з алігатаў: скураная, вельмі пацёртая, на ёй змешчаны суперэкслібрыс. Выданне было рэстаўраванае: скураная спінка (або карэнчык) выдання больш новая, з трыма папярочнымі бінтамі. Фарзацы кнігі ў добрым стане. У некальках месцах унізе старонак ёсць рукапісныя пазнакі, зробленыя чарнілам: “NB”. У тэксце шмат падкрэсліванняў, часам можна прачытаць рукапісныя пазнакі “для каталікоў”.

Адзін з аўтараў, прадстаўленых у канвалюце, – гэта Тодар Скуміновіч, прадстаўнік старажытнабеларускай літаратуры [5]. У сваім творы ён звяртаецца да “народа рускага” (як вядома, у той час так называлі беларусаў). “Прычыны раз’яднання. Цудоўнаму народу рускаму прадстаўлены і прападобнаму Абрагаму Войне, біскупу віленскаму, заступніку ў дабрадзеянасцях” [21] – так называецца яго казанне, у якім аўтар засмучаецца, што народ не застаецца цалкам верным ідэям уніяцтва. Кніга была выдадзена ў друкарні Віленскай грамадскай акадэміі ў 1643 годзе. На другой старонцы тытульнага ліста змешчана аднаколерная выява герба “Трубы” – тры трубы, злучаныя ў цэнтры шчыта, у коле, з яго расходзяцца адна ўправа, другая ўлева, а трэцяя ўніз. З усіх бакоў вакол герба размешчана цытата на лацінскай мове, узятая з 97 Псалма Бібліі.

Найбольшая колькасць кніг, прадстаўленых у канвалюце, – гэта выданні пахавальных пропаведзяў. Такія творы з’яўляюцца элементам надзвычай пышных пахаванняў, уласцівых эпосе Барока. Вось што аб гэтым кажа гісторык Марцэлі Косман: “...У эпоху Барока сціплыя некалі пахавальныя ўрачыстасці набылі куды большую пышнасць... усё даўжэй працягвалася адпяванне і больш часу займалі пахавальныя прамовы” [3, с. 252].

Акурат такім выданнем канвалюта з’яўляецца кніга, выдадзеная ў Любчанскай друкарні, якая ў XVII стагоддзі дзейнічала побач з Любчанскім замкам (сёння гэта Навагрудскі раён). Выданне называецца “Пахавальная пропаведзь як спосаб хрысціянскай жалобы. У памяць аб яе міласці панне Аляксандры Ляшчынскай, графіні з Лешна, ваевадзянцы бельскай” [22]. Аўтар казання – Тамаш Венгерскі. Кніга была выдадзена ў друкарні Пятра Бластуса Кміты ў 1625 годзе.

Большасць іншых казанняў, сабраных у канвалюце, таксама былі прамоўлены, а пасля надрукаваны з нагоды пахавання знатных асобаў. Аднак насамрэч аўтары часта ставілі перад сабою не толькі мэту ўшанавання памяці нябожчыка: да біяграфіі памерлага яны маглі звярнуцца ў самым канцы аповеду, асноўны ж тэкст быў прысвечаны таму ці іншаму рэлігійнаму пытанню.

Яшчэ адзін алігат таксама мае жалобную тэматыку. Выданне “Міласць... у попеле скрухі. На пахаванні яснавяльможнага пана Адама Казаноўскага” [23] аўтарства Казіміра Вайшнаровіч, было надрукавана ў Любліне 14 студзеня 1650 года, звесткі пра гэта маюцца на тытульным лісце.

Наступны прыплёт называецца “Пілігрымка Абрагама ў зямлю абяцаную. Пры пахаванні Абрагама Галухоўскага. У Вінарах” [25], аўтар – Павел Заблоцкі. Кніга надрукавана ў Кракаве ў 1648 годзе ў друкарні Пянткоўскага.

Далей ідзе алігат пад назвай “Вобраз сапраўднага арла, які ляціць на вечны супакой, Аляксанда Мышкоўскага” [24]. Гэта твор аўтарства айца Мар’яна з ордэна Кармелітаў. Прамова была сказана 12 ліпеня 1650 года. Дата выдання не пазначана, вядома толькі, што яно пабачыла свет у Любліне, у друкарні Яна Мечаховіча.

Яшчэ адно выданне, таксама змешчанае ў канвалюце, – “Пропаведзь, або гімн. Аўтарства Валенція Грозы Фабрыцыўса” [11]. Адзначаецца, што гэта пропаведзь, прамоўленая езуіцкім святаром у 1622 годзе, перавыдаецца другі раз. Кніга пабачыла свет у Кракаве ў 1648 годзе ў друкарні Лукаша Купіша.

“Суцяшэнне, або палеміка паміж траўрам і словамі падтрымкі на пахаванні Канстанцыі Чарнкоўскай” [18] было напісана Станіславам Меллерам. Прамова прагучала ў Харкаве 3 кастрычніка 1646 года. Апублікавана ў Познані друкаром Войцехам Рэгулусам.

Як адзначае Марцэлі Косман, памерлым магнатам прамоўцы прыпісвалі ўсе магчымыя дабрачыннасці: веру, надзею, любоў, мудрасць, справядлівасць, “магутнасць”, “вярхоўнасць”, дасканаласць, сціпласць і г. д., якія потым падрабязна аналізавалі. Асабліва манахі стараліся такім чынам дагадзіць фундатарам новых манастыроў і храмаў [3, с. 275]. Прамовы пахавальных казанняў па меры магчымасці даручалі найлепшым святарам.

У канвалюце змяшчаецца казанне “Годнасці Станіслава Любамірскага, кракаўскага ваяводы” [7], аўтар – айцец Аляксандр з ордэна босых кармелітаў. Любамірскі, якому адрасаваны развітальныя словы, памёр 14 ліпеня 1649 года. Дзе і калі надрукавана “Cnota” на тытульным лісце не пазначана.

Наступны алігат – “Сутыкненне паміж дабрачыннасцю і ўдачай. Леў Адам Трызна. Казанне на пахаванні” [12] аўтарства Інакенція Гізэля было прамоўлена 6 лістапада 1643 года, а надрукавана ў 1646 годзе.

“Пропаведзь на пахаванні Аляксандра Мышкоўскага” [19] прамовіў Якуб Растоўскі 12 ліпеня 1650 года. Надрукавана яна ў Любліне ў друкарні Яна Вечарковіча (дата не ўдакладняецца).

“Вымярэнне ў кароткім веку доўгага жыцця” [15] – так называецца наступны алігат. Прамова сказана канонікам Каспарам Лацкім у храме айцоў-бернардзінцаў 4 студзеня 1649 года. Надрукавана яна ў Кракаве ў друкарні Лукаша Купіша.

“Пахавальнае казанне, прамоўленае на двух відных гарах, выдадзенае на пахаванні Яна Адама Камароўскага” [14], падрыхтаваная айцом Іеранімам Макоўскім. Прамова прагучала 9 студзеня 1648 года, выдадзена ў Любліне.

Два алігаты, змешчаныя ў канвалюце, прысвечаны ваенным падзеям. У адным з іх услаўляецца перамога войска шляхты і магнатаў Рэчы Паспалітай над украінскімі казакамі ў Збораўскай бітве. Гэты твор мае назву “Экспедыцыя збороўская, паспяхова завершаная. Нядзельнае казанне ў прысутнасці рыцараў лагераў Збороўскага і Збараскага ў Львове” [10]. Аўтар прамовы Войцех Цецішэўскі. Надрукавана ў Варшаве ў друкарні Пятра Элерта ў 1649 годзе.

Другі твор ваеннай тэматыкі – гэта “Працяг ваеннага дзённіка гетманаў каронных. Жаданне высакароднага польскага рыцарства... У 1638 годзе. Да Ведама Кароны, у Вялікім Княстве Літоўскім” [17] – надрукаваны ў Кракаве ў друкарні Францішка Цэзары ў 1639 годзе. Аўтар прамовы – гісторык, геральдыст, прапаганднік Сымон Акольскі. Ён быў палкавым святаром і суправаджаў войскі гетмана Мікалая Патоцкага ў двух паходах супраць украінскіх казакаў. Падчас паходаў Акольскі пісаў нататкі, якія ў пазнейшы час сталі каштоўнай крыніцай па гісторыі фармавання ўкраінскага этнаса. Гэтыя нататкі Акольскага, як мяркуюцца, былі выкарастаны Гоголем пры напісанні гістарычнага рамана «Тарас Бульба» [4].

Наступнае выданне вылучаецца з канвалюту сваёй святочнай тэматыкай. Гэта “Раствовы гімн палкоўніку Яну Дэнхофу і Эльжбеце Білафоўне. Ад сыноў з услаўленнем свайго роду” [8]. На тытульным лісце пазначана, што твор сыноў Іана і Крыстофа Дэнхофаў напісаны ў Віленскай акадэміі. Адметна, што гэта святочная сямейная прамова змяшчае таксама і калядную песню.

Па-свойму цікавы для даследчыкаў і “Каляндар праўдзівай царквы Хрыстовай ад айца Яна” [13]. На тытульным лісце чытаем, што каляндар надрукаваны ў Вільні ў друкарні айцоў базільянаў ў 1644 годзе.

Завяршаюць канвалют тры выданні, надрукаваныя на лацінскай мове. Першае – гэта “Багаслоўскія сцверджанні” [6], аўтарства епіскапа Пятра Гембіцкага. На тытульным лісце пазначана, што кніга выдадзена кармелітамі ў Вільні ў 1639.

Другое выданне – “Багаслоўскае пытанне” [9] аўтарства прафесара Адамуса Драскіса, выдадзенае ў 1644 годзе.

Трэці твор на лацінскай мове мае назву “Юрыдычны дыспут аб справядлівасці і волевыяўленні людзей. Крыштафа Хадкевіча, губернатара Шклова, Быхава, Бабруйска, Крэва, Вішнева, Белякаў і інш.” [16], аўтар Іаган (ці Ян) Маркварт.

Як бачым, з моманту выступлення з казаннем да моманту яго друку магло прайсці ад некалькіх месяцаў да некалькіх год; тэкст часта ўдасканальваўся і дапаўняўся. У выпадку пахавальных прапагандзяў іх рассылалі сваякам памерлага і тым людзям, які прысутнічалі на развітальнай цырымоніі.

Выданні, сабраныя ў канвалюце, дэкларуюць славу роду, маюць хрысціянскае павучэнне. І хоць адрасаваны яны былі канкрэтным асобам, іх сваякам і знаёмым, тым не менш, прадастаўляюць нам багаты біяграфічны і фактаграфічны матэрыял, з’яўляюцца крыніцай па вывучэнні рэлігійнага і грамадскага жыцця свайго часу. Пышная, напоўненая метафарами, паважлівымі зваротамі, яскравымі вобразамі, арыгінальным чынам аздобленая літаратура дае нам яснае ўяўленне пра пісьмовую культуру эпохі Барока.

1. Книга: Энциклопедия / Всерос. кн. палата. ; гл. ред. В.М. Жарков. –Москва : Большая рос. энцикл., 1999. – 796, [3] с.
2. Книговедение : энциклопедический словарь / редкол.: Н.М. Сикорский (главный редактор) [и др.]. – Москва : Советская энциклопедия, 1982. – 661, [3] с.
3. Косман, М. 3 гісторыі і культуры Вялікага Княства Літоўскага : пераклад з польскай / М. Косман ; [укладанне Г. Сагановіча]. – Мінск : Медысонт, 2010. – 446 с.
4. Мемуары относящиеся к истории Южной Руси / пер. К. Мельник; под ред. В. Антоновича. – Киев : Тип. Корчак-Новицкого, 1896.
5. Старажытнабеларуская літаратура [Электронны рэсурс] // Вікіпедыя. Свабодная энцыклапедыя. – Рэжым доступу: https://be.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B6%D1%8B%D1%82%D0%BD%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D0%B0%D1%80%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0. – Дата доступу: 02.10.2023.
6. Assertiones theologicae. De scientia, voluntate... – Vilna. XXXIX // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
7. Cnota P. Stanisława Lubomirskiego, wojewody krakowskiego. Przez W.O. Alexandra... // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
8. Denhoff, I. Kołęda która Janowi Denhoffowie, pułkownikowi i Elzbiecie Byłofownie... Synowie naupowolnieyszy / I. Denhoff. – Akademicy Wilenskie // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
9. Draskis, A. D.o.m.s. quastio theologica... / A. Draskis. – A.D, 1644 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
10. Expeditia zborowska, szczęśliwie dokończona. Przy obecności rycerstwa obozow, Zborowskiego y Zbáraskiego w Lwowie... – W Warszawie : w drukárni Piotra Elerta, 1649 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
11. Fabricius, W. Kazanie abo kolenda... / W. Fabricius. – W Krakowie : w drukárni Lukasa Kupisa, 1648 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
12. Giziell, I. Utarczka cnoty zfortuna... Lew Adam Tryzna. Kázaniem pogrzebnym... / I. Giziella. – W Wiewi, 1646// Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
13. Kalendarz prawdziwy cerkwi chrystusowej od Ojca Iana". – W Wilnie : w drukárni Oycow Bazylianow, 1644// Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
14. Kazanie pogrzebowe, ofiara oddana na dwóch gorach wydatnych wystawiona na pogrzebie Iana Adama Komorowskiego. – W Lublinie, 1948 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
15. Lacki, K. Pomiar w krotkim wieku życia długiego przy Pogrzebie... / K. Lacki, 1649. – W Krakowie : w drukárni Lukasa Kupisa // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
16. Marquart, I. Disputatio iuridica de iustitia et ivre personarum... Christophori Chodkiewicz... / I. Marquart. – Vilna typis. – XLIX // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
17. Okolski, S. Kontinuacja diaryusza wojennego,hetmanow koronnych. Ochota snego rycerstwa polskiego... / S. Okolski. – W Krakowie : w drukárni Fránciská Cezárego, 1639 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
18. Pociecha przednim vszczona mieiscem, abo controversia miedzy zalem y poćiech pogrzebnymi... – W Poznani : drukiem Woiciehá Regulusa // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
19. Rostkowski, I. Iastrzębiec Gniazda Szlacheckiego, W Osobie... Alexandra z Mirowa Myszkowskiego... / I. Rostkowski. – W Lubline : w drukárni Janá Wiczorkowiczá // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
20. Ruszel, P. Fawor niebieski podczas szczęśliwey elekcyey... / P. Ruszel. – W Lublinie : w drukárni Janá Wiczorkowiczá, 1649 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
21. Skuminowicz, T. Przyczyny porzucenia Disuniei przezacnemu Narodowi Ruskiemu podáne... / T. Skuminowicza. – W Wilnie ; w Drukárni Akadémiey Societatis, 1643 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
22. Węgierski, T. Kazanie pogrzebne, sposob chrześciańskiej żałoby... Pamięci iey mści panny Alexandry hrabianki z Leszna, Leszczynskiej, wojewodzanki belskiej / T. Węgierskiego. – W Lubczu : w drukárni Piotrá Blástusa Kmity, 1625 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.

23. Woysznarowicz, K. Laska Zelazna w Popiele Skruszona... / K. Woysznarowicza. – W Lubline : w drukárni Janá Wiczorkowiczá, 1650 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
24. Wizerunk prawdziwego iastraząba, ku wiecznemu odpoczynkowi wylátuiącego... Przez Oycà Maryana od Anyołów Kármeliteę. – W Lubline : w drukárni Janá Wiczorkowiczá // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.
25. Zablocki, P. Pielgrzymstwo Abrahama do ziemie obiecáney przy pogrzebie P. Abrahama, Gołuchowskiego... / P. Zablockiego. – Krakov : Piątkowskiego, 1648 // Расійская дзяржаўная бібліятэка [МК Музей кнігі] IV-пол. 4°. Рэгістрацыйны нумар: МК VIII-27825.

Лю Цзин

ВЕНОК ИСКУССТВ В ГОМЕЛЬСКОМ ДВОРЦОВО-ПАРКОВОМ АНСАМБЛЕ

Ключевые слова: гомельский дворцово-парковый ансамбль, венок искусств, архитектурный стиль, изобразительное искусство, синтез искусства.

Гомельский дворцово-парковый ансамбль является одним из наиболее значимых памятников культурного наследия страны. Этот ансамбль включает в себя дворец Румянцевых и Паскевичей, а также прекрасно оформленный парк с многочисленными архитектурными элементами, которые придают ему неповторимый облик.

Гомельский дворцово-парковый ансамбль представляет собой непревзойденный "венок" искусств, в котором слились воедино архитектурные шедевры, живопись, скульптура и ландшафтный дизайн. Этот ансамбль не только символизирует богатство и роскошь природы Беларуси, но и является ярким примером того, как разные виды искусства могут гармонично взаимодействовать, создавая уникальное пространство [3, с. 47].

Гомельский дворцово-парковый ансамбль был основан в конце XVIII века. В разные исторические периоды он претерпел различные изменения и реконструкции под руководством разных владельцев и архитекторов. Важно отметить, что искусство и культура всегда были важной частью жизни хозяев дворца и их окружения.

Гомельский дворцово-парковый ансамбль является удивительным образцом симбиоза архитектуры и изобразительного искусства. Его архитектурные элементы и художественные композиции тесно переплетаются, создавая непередаваемую атмосферу красоты и изыска.

Гомельский дворец построен в стиле классицизма, который характеризовался строгостью форм, гармонией и вдохновением античной архитектурой. Этот стиль подразумевал собой умеренную роскошь и высокое качество исполнения. Изобразительное искусство дворца – роспись стен и потолков – акцентирует классические мотивы и богатство декора.

Дворец был украшен дорическими, ионическими и коринфскими колоннами, которые являются классическими архитектурными элементами. Их изысканные детали и скульптурные украшения придают зданию благородный вид.

Фронтон дворца украшается изображениями аллегорических фигур и скульптурными композициями, что придает зданию символическое значение. Парадные лестницы также являются архитектурным акцентом [6].